פא: הנשרפין פרק תשיעי סנהדרין

אמר ליה אדא ברי בתרי קטלי קטלה ליה. בתמיהה. אמת שהלו שתיהן עליו ועבירה שיש בה שתי מיתות הוא נדון בחמורה והילך אתה בא לדונו אף בשאת אים וכי תהרגנו שתי פעמים וכי חייל אשת איש אחמותו לרבי יוסי לענין שוגג הוא ולהתחייב שתי חטאות: **מתני' מי שלקה ושנה.** שלקה שתי פעמים על שתי עבירות: **גמ' של כריתות.** לאו שיש בו כרת והתרו בו למלקות: **דגברא בר קטלא הוא.** בידי שמיים יכרתוהו: **וקרובי הוא דלא מקרב קטלא.** עדיין לא נתקרבה מיתתו: **דמוותר נפשיה.** דמפקיר עצמו לעבירות: **של כרת אחת.** שעבר אותה עבירה עצמה שלא פעמים על השתיים לוקה ובשלישית יכנסוהו לכיפה: [דרבן שמעון ביבמות [סד:] נשאת לראשון ומת לשני ומת לשלישי תנשא לרביעי לא תנשא דעד תלתא זימנין לא הויה מוחזקת לקבור את בעליה: **לימא מסייעין.** דבשתי מלקיות מחזקת ליה רשע ובעי כיפה ולא כרבן שמעון בן גמליאל: **עבירות מחזיקות.** אותו בחזקת רשע הוא [ב] והתראה ולא מלקות הלכך בשלישי כונסין אותו לכיפה דהא איתחזק ליה בשלש עבירות: **מיתיבי.** לרבינא דמהדר לאוקומה לתתי כרבן שמעון בן גמליאל מדפליג אבא שאול ואמר כר' שמעון בן גמליאל מכלל דת"ק לאו כרשב"ג: **ומר סבר לא הוחזק עד שילקה שלש מלקות.** וכיון דלקי על השלישית אע"ג דאיתחזק השתא רשע לא מעיילינן ליה לכיפה דבתרי דיני לא דיינינן ליה: **הפרו בו ושתק.** שהרשה בעצמו כמקבל התראה ומיהו לא התיר עצמו למלקות בהדיא וכן בהרבין בראשו ורמז שהוא מקבלה. אע"פ דלא לקי בהתראות כי הני דלא התיר עצמו למלקות מ"מ התראות גינהו להחזיקו רשע ופעם ראשונה מתרין ביה ושבקינן ליה וכן בעבירה שניה ושבקינן ליה ובשלישית מתרין ביה למלקות וכונסין אותו לכיפה עליה שהרי הוחזק רשע בשלש עבירות של התראת מלקות: **אבא שאול אומר וכו'.** והא הכא מלקות ליכא דלא התיר עצמו למלקות שהרי שתק דיימת טעמא דאבא שאול משום דמלקיות מחזיקות ולא הוחזק עד שילקה וכיון דלקה על השלישית לא עייל ליה לכיפה: **במאי קא מיפלגי.** והא לא לרבינא מוחיב דהא לדידן נמי קשיא דבפלוגתא דרבי ורשב"ג לא מלינו לאוקומה דהא ע"כ עבירות מחזיקות שבירא להו הא אין כאן מלקות ואמאי בעי אבא שאול רביעית: **אמר רבינא.** בין הכא בין במתניתין קמייתא בכיפה צריכה התראה קא מיפלגי ולכולי עלמא כרשב"ג ולא הוחזק עד שלש עבירות של התראת מלקות מקובלות או בפיו או בשתיקה או בהרכנת ראש פעמים על השתים לוקה ובשלישית יכנסוהו לכיפה: [דרבן שמעון ביבמות [סד:] נשאת לראשון ומת לשני ומת לשלישי תנשא לרביעי לא תנשא דעד תלתא זימנין לא הויה מוחזקת לקבור את בעליה: **לימא מסייעין.** דבשתי מלקיות מחזקת ליה רשע ובעי כיפה ולא כרבן שמעון בן גמליאל: **עבירות מחזיקות.** אותו בחזקת רשע הוא [ב] והתראה ולא מלקות הלכך בשלישי כונסין אותו לכיפה דהא איתחזק ליה בשלש עבירות: **מיתיבי.** לרבינא דמהדר לאוקומה לתתי כרבן שמעון בן גמליאל מדפליג אבא שאול ואמר כר' שמעון בן גמליאל מכלל דת"ק לאו כרשב"ג: **ומר סבר לא הוחזק עד שילקה שלש מלקות.** וכיון דלקי על השלישית אע"ג דאיתחזק השתא רשע לא מעיילינן ליה לכיפה דבתרי דיני לא דיינינן ליה: **הפרו בו ושתק.** שהרשה בעצמו כמקבל התראה ומיהו לא התיר עצמו למלקות בהדיא וכן בהרבין בראשו ורמז שהוא מקבלה. אע"פ דלא לקי בהתראות כי הני דלא התיר עצמו למלקות מ"מ התראות גינהו להחזיקו רשע ופעם ראשונה מתרין ביה ושבקינן ליה וכן בעבירה שניה ושבקינן ליה ובשלישית מתרין ביה למלקות וכונסין אותו לכיפה עליה שהרי הוחזק רשע בשלש עבירות של התראת מלקות: **אבא שאול אומר וכו'.** והא הכא מלקות ליכא דלא התיר עצמו למלקות שהרי שתק דיימת טעמא דאבא שאול משום דמלקיות מחזיקות ולא הוחזק עד שילקה וכיון דלקה על השלישית לא עייל ליה לכיפה: **במאי קא מיפלגי.** והא לא לרבינא מוחיב דהא לדידן נמי קשיא דבפלוגתא דרבי ורשב"ג לא מלינו לאוקומה דהא ע"כ עבירות מחזיקות שבירא להו הא אין כאן מלקות ואמאי בעי אבא שאול רביעית: **אמר רבינא.** בין הכא בין במתניתין קמייתא בכיפה צריכה התראה קא מיפלגי ולכולי עלמא כרשב"ג ולא הוחזק עד שלש עבירות של התראת מלקות מקובלות או בפיו או בשתיקה או בהרכנת ראש

ומר סבר מלקיות מחזקות. פי' בקונטרס לא הוחזק עד שילקה ג' מלקיות וכיון דלקה על השלישית אע"ג דהשתא איתחזק רשע לא מעיילינן ליה לכיפה דבתרי דיני לא דיינינן ליה ועל חנם דחק לפרש כן דמלקיות מחזיקות היינו שאין מתייסר אע"פ שהלקוהו כ' וג' פעמים ואינו נמנע מלעבור שוב לא יתייסר: נסג"ז

אמר ליה אדא ברי בתרי קטלי קטלת ליה: **מתני'** [א]מי שלקה ושנה ב"ד מכניסין אותו לכיפה ומאכילין אותו שעורין עד שכריסו מתבקעת: **גמ'** משום דלקה ושנה ב"ד כונסין אותו לכיפה אמר ר' ירמיה אמר רבי שמעון בן לקיש [ב]הבא במלקיות של כריתות עסקינן דגברא בר קטלא הוא וקרובי הוא דלא מיקרב קטליה וכיון דקא מוותר לה נפשיה מקרבינן ליה לקטליה עילויה א"ל רבי יעקב לר' ירמיה בר תחליפא תא אסברא לך [ג]במלקיות של כרת אחת אבל של שתים ושל שלש כריתות איסורי הוא דקא טעים ולא מוותר כולי האי: מי שלקה ושנה: שנה אע"ג דלא שילש לימא מתני' דלא כרשב"ג דאי רשב"ג הא [ד]אמר עד תלת זימני לא הויא חזקה אמר רבינא אפילו תימא רשב"ג קסבר [ה]עבירות מחזיקות מיתיבי [ו]עבר עבירה שיש בה מלקות פעם ראשונה ושניה מלקין אותו ושלישית כונסין אותו לכיפה אבא שאול אומר אף בשלישית מלקין אותו ברביעית כונסין אותו לכיפה מאי לאו דכולי עלמא מלקיות מחזיקות ובפלוגתא דרבי ורשב"ג קמיפלגי לא דכולי עלמא אית להו דרשב"ג והכא בהא קא מיפלגי דמר סבר עבירות מחזיקות ומר סבר מלקיות מחזיקות והדתניא [ז]התרו בו ושתק התרו בו והרכין ראשו פעם ראשונה ושניה מתרין בו שלישית כונסין אותו לכיפה אבא שאול אומר אף בשלישית מתרין בו ברביעית כונסין אותו לכיפה והתם מלקות ליכא במאי קמיפלגי אמר רבינא בכיפה צריכה התראה קמיפלגי ומאי כיפה אמר רב יהודה [ח]מלא קומתו והיכא רמיזא אמר ריש לקיש [ט]תמותת רשע רעה ואמר ריש לקיש מאי דכתיב [י]כי [גם] לא ידע האדם את עתו כדגים שנאחזים במצודה רעה מאי מצודה רעה אמר ר"ל חכה: **מתני'** ההורג [יא]נפש שלא בעדים מכניסין אותו לכיפה ומאכילין אותו [יב]לחם צר ומים לחץ: **גמ'** מנא ידעינן אמר רב [יג]בעדות מיוחדת ושמואל אמר [יד]שלא בהתראה ורב חסדא אמר אבימי [טו]כגון דאיתכחוש בבדיקות ולא איתכחוש בחקירות כדתנן מעשה [טז]ובדק בן זכאי בעוקצי תאנים: ומאכילין אותו לחם צר ומים לחץ: מאי שנא הכא דקתני נותנין לו לחם צר ומים לחץ ומאי שנא התם דקתני מאכילין אותו שעורין עד שכריסו מתבקעת אמר רב ששת [יז]אידי ואידי נותנין לו לחם צר ומים לחץ עד שיוקטן מעיינו והדר מאכילין אותו שעורין עד שכריסו מתבקעת: **מתני'** [יח]הגונב את הקסוה והמקלל בקוסם [יט]לוהבועל ארמית קנאין פוגעין בו [כ]כהן ששמש בטומאה אין אחיו הכהנים מביאין אותו לב"ד אלא פרחי כהונה מוציאין אותו [כא]חוץ לעזרה ומפציעין את מוחו בגזירין זר ששמש במקדש [כב]רבי עקיבא אומר בחנק וחכ"א [כג]בידי שמים: **גמ'** מאי קסוה [כד]אמר רב יהודה [כה]כלי שרת וכן הוא אומר [כו]ואת קשות הנסך והיכא רמיזא [כז]ולא יבאו לראות [כח]כבלע את הקדש ומתו: והמקלל בקוסם: תני [כט]רב יוסף יכה קוסם את קוסמו רבנן ואיתימא רבה בר מרי אמרי יכהו קוסם לו ולקונו ולמקנו: **והבועל ארמית:** בעא מיניה רב כהנא מרב לא

וקמיפלגי בכיפה אי צריכה התראה ת"ק סבר כיון שהוחזק רשע על שלש התראות של מלקות כונסין אותו לכיפה ואע"פ שלא הותרה על כך ואבא שאול סבר על ג' התראות של מלקות הוחזק רשע ולא על השתים והשתא בעינן עבירה רביעית להתרות בו אם תעבור תכנס לכיפה: **מלא קומתו.** גובה: **והיכא רמיזא.** ודאי הלכה למשה מסיני היא הך עונש דכיפה ומיהו היכא רמיזא מקלת: **תמותת רשע רעה.** מי שהוחזק רשע תמיתתו רעתו. אלמא מוחזק רשע בר מיתה הוא: **כמצודה רעה.** אידי דאיירי הכא ריש לקיש דאמר מייתינן לאיתן דרשא דר"ל: **מאי מצודה רעה חכה.** אמ"ו בלע"ז שהוא רע וחלש וקטן ומוחז בו דגים גדולים פתאום ואינו רואה ואינו דומה לנאחז ברשתות ע"י מארב ותחבולות: **מתני' שלא בעדים.** שלא ניתן לב"ד להרגו: **לחם צר.** לקמן בעי מאי שנא מכיפה קמייתא: **גמ' מנא ידעינן.** הואיל וליכא עדות: **בעדות מיוחדת.** דשנים מעידין עליו ועדותן אמת אלא שאין מיתתו מסורה לב"ד כגון שנים רואין אותו אחד מחלון זה ואחד מחלון זה לאחר בתמכת מכות (דף ו:) דלא מיקטל עליה ומיהו הכא תניין דעיל לכיפה אבל על פי עד ג' מוליא דבר בעלמא הוא: **בעוקצי תאנים.** בדיקות יתירא הוא ונהי דכן זכאי פטר ליה בההוא הכתשה מקבלא מיהו עדות אמת הוא ועייל לכיפה: **מעייניה.** בני מעיו: **והדר מאכילין אותו שעורין.** שנופחין בתוך מעיו ומתוך שהוקטן מעיינו הוא נבקע: **כוסה.** מפרש בגמרא: **ארמית.** בת עובד כוכבים: **קנאין פוגעין בו.** בני אדם כשרין המתקנאין קנאתו של מקום פוגעין בו בשעה שרואין את המעשה אבל לאחר מיכן אין מיתתו מסורה לבית דין והלכה למשה מסיני הוא: **פוגעין.** ממיתין כמו לך ופגע בו (מלכים א ב): **גזירין.** פקעין אשטל"ש בלע"ז: **גמ' והיכא רמיזא.** דשיכא בה מיתה: **כבלע אם הקדש.** לשון גנב שמבליעין ומחביאין. ורמז בעלמא הוא ולא מקרא נפיק דעיקר קרא בלוים כתוב שהחזרו שלא לראות בסלוק מסעות [כו]בשעת הכנסת כלים לגרתק שלהן שהיו אהרן ובניו מכסין הארון והמזבחות כמו שכתוב שם ובא אהרן ובניו והורידו: **יכה קוסם את קוסמו.** שמקלל כלפי מעלה בקוסם יכה הקוסם זה את קוסמו היינו כלפי מעלה שנותן קסמים המלו בלבו [כו](קסבר המקלל דקא מחשב ליה) האי קוסם בעיניו שהוא [כז]ראוי ויש בו כח לקלל בו: **יכהו קוסם.** מקלל את מחירו ואומר יכהו הקוסם הזה: **לו ולקונו ולמקנו.** דהיינו כלפי מעלה שהוא קונה את העולם ומקנה לבריותיו את טובו:

לא

נג א ב ג מיי' פי"ח מהלכות סנהדרין הל' ד סמג עשין קה:
נד ד מיי' שם הלכה ה:
נה ה מיי' שם הלכה ד:
נו ו ז ח ט מיי' פ"ד מהל' רוצח הלכה ח סמג לאוין קכג:
נז י מיי' שם ופי"ח מהלכות סנהדרין הל' ד סמג שם וסי' קה:
נח כ מיי' פי"ח מהל' סנהדרין הל"ו סמג עשין קה:
נט ל מיי' שם ופי"ב מהלכות איסורי ביאה הלכה ד סמג שם ולאוין קיב טוש"ע אה"ע סימן עז סעיף ב ופוש"ע חו"מ סימן תכה סעיף ד בהג"ה:
ס מ מיי' פי"ח מהלכות סנהדרין הל"ו ופ"ד מהלכות גילת מקדש הל' ג סמג עשין קה:
סא נ מיי' פ"ע מהלכות גילת מקדש הל"ח סמג לאוין סט:
סב ס מיי' פי"ח מהל' סנהדרין הל"ו סמג עשין קה:

א) [נקמן סב:] יומות סד:. **ב)** יומות סד: ב"מ קו:. **ג)** עי' תוס' יומות סד: ד"ה דתנן]. **ד)** [תוספתא פי"ב], **ה)** [תוספתא שם], **ו)** מכות ו:, **ז)** נעיל ט: מ. מא., **ח)** [נקמן סב. ע"ז ט:], **ט)** [עי' תוס' זבחים נב. ד"ה ובטמאים וכו' ותוס' יומות ז: ד"ה ולא קרי], **י)** [נקמן סד.], **כ)** [נקמן סב:], **ל)** [ח"ל הרמב"ן בפירוש המומר שהגיהה והגהל יקרא בלעה מלשון חיל בלע ויקיאנו (איוב כ') והולמתי את בלעו מפיו (ירמיה נא)], **מ)** [שם], **נ)** [ל"ל אחר ד"ה לימא], **ס)** נס"ל ליתא הוא], **ע)** [יומא נד.], **פ)** ל"ל וקמגיב ליה וכן גי' רש"ל, **צ)** נס"ל ירלה,

תורה אור השלם

1. תְּמוּתַת רָשָׁע רָעָה וְשֹׂנְאֵי צַדִּיק יֶאְשָׁמוּ:
תהלים לד כב
2. כִּי גַּם לֹא יֵדַע הָאָדָם אֶת עִתּוֹ כַּדָּגִים שֶׁנֶּאֱחָזִים בִּמְצוֹדָה רָעָה וְכַצִּפֳּרִים הָאֲחֻזוֹת בַּפָּח בָּהֶם יוּקָשִׁים בְּנֵי הָאָדָם לְעֵת רָעָה כְּשֶׁתִּפּוֹל עֲלֵיהֶם פִּתְאֹם: קהלת ט יב
3. וְנָתַן לָכֶם אֲדֹנָי לֶחֶם צַר וּמַיִם לָחַץ וְלֹא יִכָּנֵף עוֹד מוֹרֶיךָ וְהָיוּ עֵינֶיךָ רֹאוֹת אֶת מוֹרֶיךָ:
ישעיהו ל כ
4. וְעֵל שֻׁלְחַן הַפָּנִים יִפְרְשׂוּ בֶגֶד תְּכֵלֶת וְנָתְנוּ עָלָיו אֶת הַקְּעָרֹת וְאֶת הַכַּפֹּת וְאֶת הַמְּנַקִּית וְאֶת קְשׁוֹת הַנֶּסֶךְ וְלֶחֶם הַתָּמִיד עָלָיו יִהְיֶה:
במדבר ד ז
5. וְלֹא יָבֹאוּ לִרְאוֹת כְּבַלַּע אֶת הַקֹּדֶשׁ וָמֵתוּ:
במדבר ד כ

לעזי רש"י

אמ"ו [אי"ם]. חכה (ליתר דיוק: קרס שבקצה החכה). אשטל"ש [אישטלי"ש]. גזירי-עץ.

מוסף רש"י

מכניסין אותו לכיפה. אם חזר וחטא בשלישית, דמחזקינן ליה כרשעא מתרי זימני שלקה (יבמות סד:). בעדות מיוחדת. אחד רואה אותו מחלון זה ואחד רואה מחלון זה ורואין רואין זה את זה (מכות ה:). בעוקצי תאנים. שהיו מעידים עליו שהרגו אחת תאנה ובדק בן זכאי תאנה זו עוקציה נמין לו דקין. עוקץ זנב הפרי מקוס איכורו לאילן (לעיל מ. וכעי"ז ס:). קנאין. בני אדם המקנאין קנאתו של מקום לנקום נקמותיו, פוגעין בו. בשעת פעילה, לפי שאינו במיתת ב"ד, וכמעשה שהיה זימרי וזכזי (ע"ז לו:).

לא פגעו בו קנאין מהו אינשייה רב לגמריה אקריוהו לרב כהנא בחלמיה [1]בגדה יהודה ותועבה נעשתה בישראל ובירושלים כי חלל יהודה קדש ה' אשר אהב ובעל בת אל נכר אתא א"ל הכי אקריון אדכריה רב לגמריה בגדה יהודה זו עבודת כוכבים וכן הוא אומר [2][כן] בגדתם בי בית ישראל נאום ה' ותועבה נעשתה בישראל ובירושלים זה משכב זכור וכן הוא אומר [3]ואת זכר לא תשכב משכבי אשה תועבה היא כי חלל יהודה קדש ה' זו זונה וכן הוא אומר [4]לא [5](יהיה קדש) ובעל בת אל נכר זה הבא על הכותית [6] [א]וכתיב בתריה [5]יכרת ה' לאיש אשר יעשנה ער ועונה [6](מאלהי) יעקב ומגיש מנחה לה' צבאות [7][ב]אם ת"ח הוא לא יהיה לו ער בחכמים ועונה בתלמידים אם כהן הוא לא יהיה לו בן מגיש מנחה לה' צבאות א"ר חייא בר אבויה [8]כל הבא על הכותית [9] כאילו מתחתן בעבודת כוכבים דכתיב ובעל בת אל נכר וכי בת יש לו לאל נכר אלא זה הבא על הכותית [9] [ג]וא"ר חייא בר אבויה כתוב על גלגלתו של יהויקים זאת ועוד אחרת זקינו דרבי פרידא אשכח ההוא גולגלתא דהות שדיא בשערי ירושלים והוה כתוב עיליוה זאת ועוד אחרת קברה והדר נבוג קברה והדר נבוג אמר האי גולגלתא של יהויקים דכתיב ביה [6]קבורת חמור יקבר סחוב והשלך מהלאה לשערי ירושלים אמר מלכא הוא ולאו אורח ארעא לבזויי שקלה כרכה בשיראי ואותביה בסיפטא אתאי דביתהו חזיתה נפקת אמרה להו לשיבבתהא אמרי לה האי דאיתתא קמייתא היא דלא קא מנשי לה שגרתא לתנורא וקלתה כי אתא אמר היינו דכתיב עיליוה זאת ועוד אחרת [10]כי אתא רב דימי אמר בית דינו של חשמונאי גזרו הבא על הכותית [9] חייב עליה משום נשג"א כי אתא רבין אמר [11]משום נשג"ז נדה שפחה גויה זונה אבל [10]משום אישות לית להו ואידך [12]נשייהו ודאי לא מיפקרי א"ר חסדא [13]הבא לימלך אין מורין לו איתמר נמי אמר רבה בר בר חנה א"ר יוחנן הבא לימלך אין מורין לו [14]ולא עוד אלא שאם פירש זמרי והרגו פנחס נהרג עליו נהפך זמרי והרגו לפנחס אין נהרג עליו שהרי רודף הוא [7]ויאמר משה אל שופטי ישראל וגו' הלך שבטו של שמעון אצל זמרי בן סלוא אמרו לו הן דנין דיני נפשות ואתה יושב ושותק מה עשה עמד וקיבץ כ"ד אלף מישראל והלך אצל כוזבי אמר לה השמיעי לי אמרה לו בת מלך אני וכן צוה לי אבי לא תשמעי אלא לגדול שבהם אמר לה אף הוא נשיא שבט הוא ולא עוד אלא שהוא גדול ממנו שהוא שני לבטן והוא שלישי לבטן תפשה בבלוריתה והביאה אצל משה אמר לו בן עמרם זו אסורה או מותרת ואם תאמר אסורה בת יתרו מי התירה לך נתעלמה ממנו הלכה נעו כולם בבכיה והיינו דכתיב [8]והמה בוכים פתח אהל מועד וכתיב [9]וירא פנחס בן אלעזר מה ראה אמר רב [10]ראה מעשה ונזכר הלכה אמר לו אחי אבי אבא לא כך לימדתני ברדתך מהר סיני [11]הבועל את כותית קנאין פוגעין בו אמר לו [12]קריינא דאיגרתא איהו ליהוי פרוונקא ושמואל אמר ראה [13]שאין [14]חכמה ואין תבונה ואין עצה נגד ה' [15]כל מקום שיש חילול השם אין חולקין כבוד לרב ר' יצחק אמר ר"א ראה שבא מלאך והשחית בעם ויקם מתוך העדה ויקח רומח בידו מיכן שאין נכנסין בכלי זיין לבית המדרש שלף שננה והניחה באונקלו והיה

נשגג"ז. זונה אם הוא כהן: **ואידך** נשייהו **לא מפקרי.** ולא מחייבי משום זונה הקשה ה"ר משה מפונטויז"ל מהא דאמר פרק הבא על יבמתו (יבמות פא. ופס) אין זונה אלא גיורת ומשוחררת וכ"ש כותית [15] וי"ל דכיון דכתיב זונה לא יקח לא מחייב משום זונה אלא אם כן יש בה ליקוחין כגון גיורת דתפסי קידושי אבל כותית לא ועוד משמע קרא דאירי בההיא דשרא לישראל ואסירה לכהן לאפוקי כותית דאסורה לתרוויהו ומיהו קשה דבפרק כל האסורין (תמורה כט: ופס) קאמר רבא בכהן הבא על כותית לוקה עליה משום זונה מדאורייתא ודוחק הוא לאוקמי שמעתא דהכא באבי ועוד קשה דבפ' עשרה יוחסין (קדושין דף עח.) פליגי רבי יהודה ורבי יוסי ור"ש בגיורת לכהן ואפי' לרבי שמעון לא אבי אלא בנתגיירה פחותה מבת שלש שנים ויום אחד כמו כותית לא ונראה לפרש דהך שמעתא במשומרת אלא בבעלה ואפילו אינה משומרת לא לקי מדאורייתא מספיקא אבל ולאי בעולה לוקה מדאורייתא כרבא בתמורה וההיא דקידושין אע"ג דמדאורייתא אסורה לו משום זונה מיתסרה אלא גזירת הכתוב וכן משמע בירושלמי פרק בתרא דקידושין דא"ר יעקב בר אידי בשם רבי יהושע בן לוי מעשה במשפחה בדרום שהיו קורין עליה ערעור ושלח רבי את ר' רומנוס לבודקה ומצא שנתגיירה זקנתה פחותה מבת ג' שנים ויום אחד והכשירה רבי לכהונה רב הושעיא אמר כרבי שמעון הכשירה א"ר זעירא דברי הכל הוא דא"ר זעירא בשם רב אדא בר אחוה ר' יודן מטו בה בשם רב ר' אבהו בשם ר' יוחנן ולד בוגרת כשר שהיא בלא תעשה ובא מכח עשה והוא אשה בבתוליה יקח ולא בוגרת כל לא תעשה הבא מכח עשה עשה הוא ודכוותיה כי אם בתולה מעמיו ולא גיורת כל לא תעשה הבא מכלל עשה עשה משמע מהתם בהדיא דליכא מלקות והולרכו חכמים לגזור כדי לחייבו מלקות ומיהו קוגיא דידן משמע דעובדא דירושל' משום זונה דמייתי לה בפ' הבא על יבמתו [16]וכעי למפשט מינה דהלכה כר"ש ודאי שאני התם הוא ואינסב אינסב דהא רב ורבי יוחנן דאמרי בוגרת ומוכת עץ לא ישא ואם נשא נשוי ומסיק בשלמא התם סופה להיות בעולה תחתיו הכא סופה להיות זונה תחתיו וא"ל זונה לאו דווקא:

היזק

מסורת הש"ס

א) [ע"ל תהיה קדשה מכנות ישראל וכ"א בשאלמות], ב) [בס"ש: הגריס], ג) [ע"ל מאהלין], ד) שבת נה: ע"ש, ה) [לקמן קד. ע"ש], ו) ע"ז לו:, ז) [עי' מוס' ע"ז לו: ד"ה משום], ח) [חולין יג:], ט) [בפסחים סו.], י) [עיל פא:] ע"ז לו:, כ) ב"מ פג: לקמן לו:, ל) [משלי כא ועי' פירש"י דהכא ד"ה שמואל אמר מי' מזכר פסוק אין מכמה וכו' ודע שהכרת לומר כן הכא במ"ש מוס' גיטין פח. ד"ה וכתיב זעת כו'], מ) עירובין סג. שבועות ל: [ברכות יט:], נ) [עי' לקמן קד.], ס) [בבכרים ז], פ) [קדושין פח:], צ) בס"ל: גויה, ק) [דף פ:].

הגהות הב"ח

(א) רש"י ד"ה אבל אישות. נ"ב עי' לעיל בפרק ד' מיתות סוף דף נ"ב בתוספת:

מוסף רש"י

ער בחכמים. מרוץ לחכין ולהורות בין החכמים, כלשון ערין בערוכין (נב:) אהרנית ערנית (שבת נה:). חייב משום נשג"א. גזרו עליהן משום נדה דרבנן, ואע"ג דעובדת כוכבים אין דומה משמאה מן התורה, שהרי היא בבהמה, חכמים גזרו עליה, ומשום שפחה, ומשום עובדת כוכבים כאילו מתחתן בה דרך אישות, ומשום אשת איש, דבעולת בעל יש לה לבני בית, לכתיב והיא בעולת בעל, וישראל הרגיל בכך הוחיל ובא עליה בנדתה אחי למבעל נמי נדה ישראלית ואחי למינסב שפחה ובבר משום לא יהיה קדש ואחי למנסבה לעובדת כוכבים ועבר אלא תתחתן ואחי למינבל אשת איש ישראל (ע"ז לז:). הלי חייב לו דוקא אלא אסור, דלאו מדאורייתא אלא מדרבנן (שבת פא:). משום נשג"ז. נדה שפחה עובדת כוכבים זונה, שאם כהן הוא יש כאן משום לאו דזונה, ולא לאו ממש אלא גזירה משום זונה ישראלית שנבעלה לאסור לה (שם). קריינא דאיגרתא. משל הוא (ב"מ פג:). שאין חכמה וגו' נגד ה'. אין חכמה אמונה נגד ה' (ברכות יט: שבועות ל:) אין תורת חכמה וכבוד ותבונה ויועץ עומדת כנגד מילול השם (ערובין סג.).

עין משפט נר מצוה

סג א מיי' פי"ב מהל' איסורי ביאה הל"ו סמג לאוין קיב עוש"ע אה"ע סימן כו סעיף ב:
סד ב ג מיי' שם טור שו"ע שם:
סה ד מיי' שם הלכה כ וסמג שם טור שו"ע שם סעיף ל:
סו ה ו מיי' שם הלכה ה וסמג שם טור שו"ע מו"מ סימן תכה סעיף ד בהגה:
סז ז מיי' פ"ה מהלכות מ"א הלכה ג סמג עשין ז טור שו"ע יו"ד סימן רמב סעיף יא:

תורה אור השלם

1. בִּגְדָה יְהוּדָה וְתוֹעֵבָה נֶעֶשְׂתָה בְיִשְׂרָאֵל וּבִירוּשָׁלִַם כִּי חִלֵּל יְהוּדָה קֹדֶשׁ יְיָ אֲשֶׁר אָהֵב וּבָעַל בַּת אֵל נֵכָר:
מלאכי ב יא
2. אֲכֵן בְּגָדָה אִשָּׁה מֵרֵעָהּ כֵּן בְּגַדְתֶּם בִּי בֵּית יִשְׂרָאֵל נְאֻם יְיָ:
ירמיהו ג כ
3. וְאֶת זָכָר לֹא תִשְׁכַּב מִשְׁכְּבֵי אִשָּׁה תּוֹעֵבָה הוּא:
ויקרא יח כב
4. לֹא תִהְיֶה קְדֵשָׁה מִבְּנוֹת יִשְׂרָאֵל וְלֹא יִהְיֶה קֵדֵשׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל:
דברים כג יח
5. יַכְרֵת יְיָ לָאִישׁ אֲשֶׁר יַעֲשֶׂנָּה עֵר וְעֹנֶה מֵאָהֳלֵי יַעֲקֹב וּמַגִּישׁ מִנְחָה לַיְיָ צְבָאוֹת:
מלאכי ב יב
6. קְבוּרַת חֲמוֹר יִקָּבֵר סְחוֹב וְהֻשְׁלַךְ מֵהֲלְאָה לְשַׁעֲרֵי יְרוּשָׁלִַם:
ירמיהו כב יט
7. וַיֹּאמֶר מֹשֶׁה אֶל שֹׁפְטֵי יִשְׂרָאֵל הִרְגוּ אִישׁ אֲנָשָׁיו הַנִּצְמָדִים לְבַעַל פְּעוֹר:
במדבר כה ה
8. וְהַנֵּה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא וַיַּקְרֵב אֶל אֶחָיו אֶת הַמִּדְיָנִית לְעֵינֵי מֹשֶׁה וּלְעֵינֵי כָּל עֲדַת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל וְהֵמָּה בֹכִים פֶּתַח אֹהֶל מוֹעֵד:
במדבר כה ו
9. וַיַּרְא פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן וַיָּקָם מִתּוֹךְ הָעֵדָה וַיִּקַּח רֹמַח בְּיָדוֹ:
במדבר כה ז
10. אַיִן חָכְמָה וְאֵין תְּבוּנָה וְאֵין עֵצָה נֶגֶד יְיָ:
משלי כא ל

סח א מיי' פ"ט מהל' מעשה קרבנות הל"י:

היוצק והבולל. הא דלא משיב מולק משום דפטור מולק נפקא לן בפרק השוחט והמעלה (זבחים דף קז. וסס) מדכתב אשר ישחט על השוחט הוא חייב ולא על המולק אבל כל הני דהכא נפקא לן בפ' בתרא דזבחים (דף קטו: וסס) מדכתב אשר יעלה מה העלאה שהיא גמר עבודה וכו' והולכה לא משיב משום דאפשר לבטלה בשחוט בלד המזבח ולזרוק ומיהו קשיא ליתני נותן שמן ופמילה במנורה שיש אחריה הדלקה ופטרי' בהו זר בפ' ב' דיומא (ד' כד. וסס) מהאי טעמא דיש אחריהן עבודה ומהדלקה גופה לא קשה דלאו עבודה היא כדאמר התם: **המולח** והמניף והמגיש. לא דק דתנופה והגשה קודמת למליחה כדתניא [a]הניף והגיש קמץ ומלח והקטיר ועוד אמרינן בהקומץ רבה[b] וכי ס"ד שזר קרב אבל המזבח גבי לא מלח והיינו משום שהיתה המליחה אחר התנופה והגשה: ולא

נשען והולך על מקלו וכיון שהגיע אצל שבטו של שמעון אמר היכן מצינו ששבטו של לוי גדול משל שמעון אמרו הניחו לו אף הוא לעשות צרכיו נבנם התירו פרושין את הדבר א"ר יוחנן ששה נסים נעשו לו לפנחס אחד שהיה לו לזמרי לפרוש ולא פירש ואחד שהיה לו לדבר ולא דבר ואחד שכוון בזכרותו של איש ובנקבותה של אשה ואחד שלא נשמטו מן הרומח ואחד שבא מלאך והגביה את המשקוף ואחד שבא מלאך והשחית בעם בא וחבטן לפני המקום אמר לפניו רבש"ע על אלו יפלו כ"ד אלף מישראל שנאמר [1]ויהיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אלף והיינו דכתיב [2]ויעמד פנחס ויפלל [6]אמר רבי אלעזר ויתפלל לא נאמר אלא ויפלל מלמד כביכול שעשה פלילות עם קונו בקשו מלאכי השרת לדחפו אמר להן הניחו לו קנאי בן קנאי הוא משיב חימה בן משיב חימה הוא [3]התחילו שבטים מבזין אותו ראיתם בן פוטי זה שפיטם אבי אמו עגלים לעבודת כוכבים והרג נשיא שבט מישראל בא הכתוב ויחסו [3]פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן א"ל הקב"ה למשה הקדם לו שלום שנאמר [4]לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום וראויה כפרה זו שתהא מכפרת והולכת לעולם אמר רב נחמן אמר רב מאי דכתיב [5]זרזיר מתנים או תיש ומלך אלקום עמו ד' מאות ועשרים וארבע בעילות בעל אותו רשע אותו היום והמתין לו פנחס עד שתשש כחו והוא אינו יודע שמלך אלקום עמו במתניתא תנא ששים עד שנעשה כביצה המוזרת והיא היתה כערוגה מליאה מים אמר רב כהנא ומושבה בית סאה תני רב יוסף קבר שלה אמה אמר רב ששת לא כזבי שמה אלא שוילנאי בת צור שמה ולמה נקרא שמה כזבי שכזבה באביה ד"א כזבי שאמרה לאביה כוס בי עם זה והיינו דאמרי אינשי בין קני לאורבני שוילנאי מאי בעיא בהדי קלפי דקני שוילנאי מאי בעיא גפתה לאמה א"ר יוחנן חמשה שמות יש לו זמרי ובן סלוא ושאול ובן הכנענית ושלומיאל בן צורי שדי זמרי על שנעשה כביצה המוזרת בן סלוא על שהסליא עונות של משפחתו שאול על שהשאיל עצמו לדבר עבירה בן הכנענית על שעשה מעשה כנען ומה שמו שלומיאל בן צורי שדי שמו: כהן ששימש בטומאה: בעא מיניה רב אחא בר הונא מרב ששת כהן ששימש בטומאה חייב מיתה בידי שמים או אין חייב מיתה בידי שמים א"ל תניתוה כהן ששימש בטומאה אין אחיו הכהנים מביאין אותו לב"ד אלא פירחי כהונה מוציאין אותו חוץ לעזרה ופוצעין את מוחו בגיזרין ואי ס"ד מחייב בידי שמים לישבקיה דליקטול בידי שמים אלא מאי אינו חייב מי איכא מידי דרחמנא פטריה ואנן ניקום וניקטול ליה ולא [3]והתנן מי שלקה ושנה ב"ד מכניסין אותו לכיפה ואנן קטלינן ליה האמר ר' ירמיה אמר ר"ל במלקות של כריתות עסקינן דגברא בר קטלא הוא והא גונב הקסוה האמר [7]רב יהודה בכלי שרת עסקינן ורמיזא [6]לא יבואו לראות בבלע את הקדש ומתו והא המקלל את הקוסם הא תני רב יוסף יכה קוסם את קוסמו דמיחזי כמברך את השם והא בועל את הכותית הא אקריוה לרב כהנא בחלמיה ואדכריה רב לגמריה איתיביה [8]א[a]היוצק והבולל והפותת המולח המניף המגיש והמסדר את השולחן המטיב את הנרות והקומץ והמקבל דמים בחוץ פטור ואין חייבין עליהן לא

תורה אור השלם

1. וַיִּהְיוּ הַמֵּתִים בַּמַּגֵּפָה אַרְבָּעָה וְעֶשְׂרִים אָלֶף:
במדבר כה ט
2. וַיַּעֲמֹד פִּינְחָס וַיְפַלֵּל וַתֵּעָצַר הַמַּגֵּפָה:
תהלים קו ל
3. פִּינְחָס בֶּן אֶלְעָזָר בֶּן אַהֲרֹן הַכֹּהֵן הֵשִׁיב אֶת חֲמָתִי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקַנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי בְּתוֹכָם וְלֹא כִלִּיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי:
במדבר כה יא
4. לָכֵן אֱמֹר הִנְנִי נֹתֵן לוֹ אֶת בְּרִיתִי שָׁלוֹם:
במדבר כה יב
5. זַרְזִיר מָתְנַיִם אוֹ תַיִּשׁ וּמֶלֶךְ אַלְקוֹם עִמּוֹ:
משלי ל לא
6. וְלֹא יָבֹאוּ לִרְאוֹת כְּבֹלַע אֶת הַקֹּדֶשׁ וָמֵתוּ:
במדבר ד כ

גליון הש"ס

רש"י ד"ה הבליא לשון לא תבולה. עי' תוי"ט פ"ז מ"ה דפרה מ"ש בשם העיין:

לעזי רש"י

אשטוינ"א [אישטנ"ק]. אגם, ברכה.

מוסף רש"י

פלילות. דין (לעיל מז:). שפיטם אבי אמו כו'. כדכתיב כהן און (צ"ל מדין) כומר (ודשב"ם ב"ב קט:). מי שלקה ושנה. שלקה שתי פעמים על שתי עבירות (לעיל פא:). ב"ד מכניסין אותו לכיפה. אם חזר ואמר בשלישית, דמחזקינן ליה בהשיעה בתרי זימני שלקה (במות שד:). היוצק. שמן על המנחה כדכתיב (ויקרא ב) ויצקת וגו' (זבחים קב:). והפותת. מנחת מאפה כדכתיב פתות אותה פתים (שם). המגיש. מנחה כחוץ, ויש טעונה הגשה בפנים בקרן מערבית דרומית במשפטה (שם). המטיב את הנרות. מדשן את המנורה בנקר (שם).

נשען והולך על מקלו. על העץ לבדו בלי הבדל שלא יהיו מכירים בו בני שבטו שלהרוג הוא בא: **היכן מצינו כו'.** כלומר אתם מפקיריס עצמכם אחר בנות מואב אני למה לא אעשה כמותכם וכי שבט שלי גדול משלכם שאהיה פרוש וטהור יותר מכולכם כיון ששמעו כן אמרו הניחו לו ליכנס לקובה שאף הוא רואה כמותינו: **נרכיו.** תשמיש: **התירו פרושין את הדבר.** ודאי מותר לעשות כן שהרי פנחס עשה כמותינו כך אמרו העומדים שם כשראו שנכנס: **שהיה לו לפרוש.** מן המשה ושוב אין ניתן להוראה: **לדבר.** לזעוק לאנשי שבטו לסייעו: **שכוון בזכרותו ובנקבותה.** ורלו אותם דבוקים זה בזה וידעו שיתן רשות לקנאי לפגוע בו ולא יאמרו שנאנס היתה בלבו עליו: **שלא נשמטו.** לפרוש זה מזה עד שראו שהרגש בדין: **והגביה את המשקוף.** והוליאן נדבקים ולא הוצרך להשפיל הרומח וישמטו: **ואחד שבא מלאך והשחיה.** והוטרדו בני שבטו ולא הרגו לפנחס: **פלילות.** ריב: **בן קנאי.** משבט לוי שקינא במעשה דינה דכתיב (בראשית לד) הכזונה יעשה את אחותנו: **בן משיב חמה.** אהרן במעשה דקרח דכתיב כי יצא הקצף[1] וכתיב ויתן את הקטורת[1]: **אבי אמו.** יתרו דאלעזר אבי פנחס לקח מבנות יתרו דכתיב[2] ואלעזר בן אהרן לקח לו מבנות פוטיאל לו לאשה ומפרש באגדה[2] פוטיאל זה יתרו שפיטם עגלים לעבודת כוכבים ואמרו בסוטה[3] פוטיאל זה (בנו של)[3] יוסף שפטפט בילדו ומשגיחן[3] אי אבוה דאמיה מיתרו אמיה דאמיה מיוסף אי אבוה דאמיה מיוסף אימיה דאמיה מיתרו דיקא נמי דכתיב פוטיאל ולא פוטאל: **ורואיה כפרה זו.** שעשה פנחס: **שהפא מכפרת לעולם.** דכתיב (במדבר כה) לברית כהונת עולם תחת אשר קנא לאלהיו ויכפר: **ד' מאות וכו'.** זרזיר בגימטריא הכי הוי: **מתנים.** לשון המתנה: **או תיש.** עד שתשש כחו: **אלקוס עמו.** שכל הקמות שלו: **ופנחס לא היה יודע.** שהקדוש ב"ה שמו מלך אלקוס עמו שלא היה צריך להמתין שיתשש כחו. וגרלה בעיני שהתיבה הזאת לשון ערבי שכל פתיחת תיבותיהן אל: **ששים.** בילים שלו כבילים מוזלות שהוקלש ונתבלבל שכבת זרע שבתוכו מרוב בעילות: **והיא נתמלאה.** שכבת זרע בערוגה מלאה מים: **מושבה.** מקום מושבה שהיתה רחבה ביותר: **וקבר שלה.** פתיחת רחמה: **שכוכה באביה.** שהיה אליה אל תשמעי אלא לגדול שבהם: **כוס בי עם זה.** שחטו אותם ע"י: **והיינו דאמרי אינשי.** על שם כזבי אומרים דבר

זה: **בין קני לאורבני.** מקום יחוד: **אורבני.** ערבה דקה הגדלה בין האגמים אשטוינ"א בלע"ז: **מאי בעי.** ודאי משום זעות הלכה לשם: **נפקה לאמה.** הגאיפה אמה כלומר הוציאה שם גפייתה על אמה שכיון שזינתה קורין אותה זונה בת זונה: **הסליא.** גרס שיזכרו ויספרו * לשון לא תסולה (איוב כח) המסולאים בפז (איכה ד) שהיו מעריכין עצמן בפז ואת זה ואת משפחתו סלו בגיאופים. ל"א גרס לחפש ולדקדק אחר עונם לשון מסלסל בשערו (מיר דף ג.): **מעשה כנען.** זמה כדאמרינן בערבי פסחים (דף קיג:) ה' דברים נוה כנען את בניו ואהבו את הזמה: **הא אקריוה לרב כהנא בחלמיה.** יכנת וגו' אלמא בר כרת הוא: **היולק.** שמן על מנחה: **והכולל.** בשמן: **והפותת.** פתים לאחר אפייתה כגון מנחת מחבת ומרחשת ומאפה תנור שהן נאות אפויות: [a]**והמניף והמגישה.** בקרן מערבית דרומית כנגד חודה של קרן כדאמרי' בסוטה בפ' ב' (ד' יב:) והמסדר שלחן [a]ולחם הפנים: **כחוץ.** אם עשה אחת מאלו בחוץ: **פטור.** דלא חייב כרת אלא שחטו דכתיב (ויקרא יז) אשר ישחט וגו' ומעלה דכתיב (שם) אשר יעלה עולה וזורק דאתרבי מדם שפך [שם] בפ"ד (לעיל דף לד:) וכל הני דיש אחריה עבודה אמעיטו בפ' בתרא דזבחים (דף קטו:) מה העלאה מיוחדת שהוא גמר עבודה אף כל שהוא גמר עבודה:

לא

[a] לעיל מד., [b] כ"ב קנו: סוטה מג., [1] לעיל פא: יומא סד:, [2] [לעיל פא:], [3] זבחים קיב:, [4] [במדבר יז], [5] [שם], [6] [שמות ו], [7] [שמו"ר ז ה], [8] [דף מג.], [9] [כס"ם מס"ז], [10] [שם], [11] והמגיש מנחה. רש"ל, [12] [צ"ל כלחם], [13] [עי' תוס' מנחות יח. ד"ה לא מלאן:], [14] [דף כ.],

לא משום זרות. זר שעשה אחת מהם בפנים אינו חייב מיתה דנפקא לן בסדר יומא (דף כד.) מועבדתם עבודת מתנה[ב] וגרשי' עבודה תמה ולא עבודה שיש אחריה עבודה וכל הני יש אחריה עבודה. יולק וגולל ושלח עבודות דמנחה יש אחריה עבודה להקטרת הקומץ אחר כולן. מסדר השולחן עבודה אחרונה של לחם הפנים היינו סילוק בזיכין והקטרתן. המעיב את הגרות המדשנים שחרית יש אחריה הלקת ערבית. מקבל דמים יש אחריו זריקה: **ולא משום טומאה.** כהן טמא ששימש. זרות ושמוש בטומאה מחד קרא נפקי אזהרה דידהו בפ' כל הזבחים תניא בשחיטת קדשים (זבחים דף טו:) וימזו מקדשי בני ישראל ולא יחללו[ג] דהיינו טומאה כדכתיב בתריה אמור אליהם לדורותיכם וגו' וזר נמי מייתי דרשינן מדאיקטיריך קרא למיכתב בני ישראל למעוטי מאי אי למעוטי קדשי נכרים וקדשי נשים וכי בטומאה קרבי והא אתריגן התם דלא אלא הכי קאמר בני ישראל נמי שהם זרים לא יעבדו שלא יחללו וכיון דזרות וטומאה מחד קרא נפקי מאן דמחייב אזרות מחייב נמי אטומאה: **ולא משום מחוסר בגדים.** דאינהו נמי מזרות אתרנאי בפ"ב דזבחים (דף יז:) דכתיב ומגרת אותם אבנט וגו'[ד]) בזמן שבגדיהם עליהם כהונתם עליהם אין בגדיהם וכו' והוו להו זרים: **ולא משום שלא רחץ ידים ורגלים.** דמוקה ממחוסר בגדים גמר לה התם לענין אחולי עבודה והאי תנא נמי ליף מינה דאמר מה מחוסר בגדים לא מיחייב אלא אגמר עבודה האי נמי לא מיחייב אלא אעבודה שהוא גמר: **הא מקמיר.** דהוא עבודה תמה שאין אחריה עבודה חייב משום טומאה ומאי חייב לאו מיתה: **לא לאו.** הוא דמחייב דכתיב ולא יחללו: ופרכינן **אלא זר נמי.** הא דלייקינן הא מקטיר לענין זרות תימא נמי דלאו הוא דמחייב והא מיתה בהדיא כתיב והזר הקרב וגו': **הא דאיתא וכו'.** זרות דייקינן הא מקטר חייב מיתה ולענין טומאה לאו: **מכלל דיולק וכולל.** מדקאמר מקטר לאו בעלמא הוא דאית ביה ומההוא מיובא ממעיט ליולק וכולל אלמא אפילו לאו לא מיחייב משום טומאה: **אזהרה ליולק וכולל.** לטומאת הגוף מנין: **קדושים יהיו ולא יחללו.** אם אינו ענין לעבודה תמה דהא כתיב וימזו ולא יחללו תנהו ענין לעבודה שיש אחריה עבודה: **ואלו שבמיתה.** בריתא היא ותשיב נמי טובא ותני נמי טומאה ששימש: **האוכל את הטבל וכו'.** כולה מתני' ליף לה מקראי לקמן: **ופרועי ראש.** שעשאו. פרועי ראש שעברו עליהם יותר משלשים יום שלא גלחו ראשם: **אבל ערל.** שמתו אחיו מחמת מילה וכן אונן שעשאו וכן מי שעשאו מיושב דכל הני כולהו קיים להו דהו דמחלי עבודה בפ"ב דזבחים (ד' טו:) אפילו הכי ליתנהו במיתה אלא באזהרה ולקמן [ע"כ] מפרש לה: **בעל מום.** כהן בעל מום שעשאו: **רבי אומר במיתה.** לקמן [פד.] מפרש פלוגתייהו: **הזיד במעילה.** נהנה מן הקדש שיש בו מעילה במזיד: **אשר ירימו.** שעתידין לתרום וקאמר דלא יחללום שאסור לאכלם בטבלם: **מתרומה.** שאכלה בטומאה דכתיב ומתו בו כי יחללוהו: **מנוסר.** כי את קדש ה' חלל [שם יט]: **תרומה חולה לארץ וכו'.** סימן הוא. זה תרומה וזה תרומה מעורבת בו. ואין נוהגין בחולה לארץ אבל נותר נוהג במדבר ובשעת היתר הבמות בכל מקום. ויש היתר לאיסורו זה יש היתר לאיסורו בהפרשה וזה יש היתר לאיסורו דטבול ומותר בתרומה אבל נותר אין היתר לאיסורו. זה נאמר בו חלול בלשון רבים ולא יחללו וזה בלשון רבים כי יחללוהו אבל נותר לשון יחיד קדש ה' חלל: **פגול ונותר.** אין נוהג לא בטבל ולא בתרומה אלא בקדשים: **שכן פסול אוכלין.** נותר וטבל שניהם פסול המאכל אבל תרומה פסול הגוף הוא דכי יחללוהו בטומאת הגוף כתיב. טבל ונותר אין להם טהרה במקוה אבל טמא בתרומה יש לו טהרה במקוה: **שנאמר ושמרו את משמרתי וגו'.** לכהנים שמאים דבר הכתוב בפרשת אמור אים אים מזרע אהרן: **טהורה אין.** מילתא באפי נפשה היא וקאי אדשמואל דאמר שמא שאכל תרומה טהורה קאמר טהורה דווקא אבל טמאה לאו במיתה אם אכלה בטומאת הגוף:

לימא

א לא משום זרות ב ולא משום טומאה ג ולא משום מחוסר בגדים ד ולא משום רחוץ ידים ורגלים הא מקטר חייב מאי לאו מיתה לא באזהרה אלא זר נמי לאזהרה והכתיב ה והזר הקרב יומת הא כדאיתא והא כדאיתא מכלל דיוצק ובולל לאו נמי לא והתניא ו אזהרה ליוצק ובולל מניין ת"ל ז קדושים יהיו ולא יחללו מדרבנן וקרא אסמכתא בעלמא מיתיבי ואלו הן שבמיתה טמא ששימש תיובתא: גופא ח ואלו שבמיתה ט האוכל את הטבל י וכהן טמא שאכל תרומה טהורה יא וזר שאכל את התרומה יב וזר ששימש יג יד וטמא ששימש טו וטבול יום ששימש יז ומחוסר בגדים יח ומחוסר כפרה יט ושלא רחץ ידים ורגלים כ יא ושתויי יין כב ופרועי ראש כג כד אבל ערל כה ואונן כו ויושב אינן במיתה אלא באזהרה בעל מום רבי אומר במיתה וחכ"א כז באזהרה כח הזיד במעילה רבי אומר במיתה וחכ"א כט באזהרה האוכל את הטבל מגלן ל דאמר שמואל משום ר"א מניין לאוכל את הטבל שהוא במיתה דכתיב לא ולא יחללו את קדשי בני ישראל [את] אשר ירימו לה' בעתידים לתרום הכתוב מדבר וליף חילול לב חילול מתרומה מה להלן במיתה אף כאן במיתה ונילוף חילול לג חילול מנותר מה להלן בכרת אף כאן בכרת מסתברא מתרומה הוה ליה למילף שכן תרומה חוצה לארץ הותרה ברבים פירות פיגול ונותר אדרבה מנותר הוה ליה למילף שכן פסול אוכל אין לו היתר במקוה הנך נפישן רבינא אמר חילול מחילול דרבים עדיף וכהן טמא שאכל תרומה טהורה מנלן מ דאמר שמואל מניין לכהן טמא שאכל תרומה טהורה שהוא במיתה בידי שמים דכתיב מ ושמרו את משמרתי ולא ישאו עליו חטא וגו' טהורה אין טמאה לא דאמר מא שמואל א"ר מב אליעזר מג מניין לכהן טמא שאכל תרומה טמאה שאינו במיתה שנאמר מד ומתו בו כי יחללוהו

פרט

ולא משום טומאה. ולא"ת תיפוק ליה משום טמא שנכנס למקדש דכרת וי"ל כגון שנטמא בפנים ולא שהה וכי האי גוונא פריך ומשני בפ"ב דזבחים (ד' יח. ושם) דפריך התם אלא דקיימא לן טמא ששימש במיתה היכי משכחת לה אי דשהה בר כרת הוא ואי דלא שהה היכי עביד עבודה ומשני כגון שנא בקלרה והיפך בגיורת ועבודות דהכא נמי אפשר למיעבד בלא שהייה ואפילו איכא מנייהו דלא אפשר בלא שהייה חשיב כולהו משום זרות ומחוסר בגדים ושלא רחון ידים ורגלים ומיהו קשה הא דקתני ולא משום רחון ידים ורגלים דאמאי דבהיכל תיפוק ליה דנפקא לן לקמן שלא רחון ידים ורגלים מדכתיב בנואם אל אהל מועד וגו' אלמא אפי' אביאה ריקנית בלא עבודה מיחייב דאע"ג דכתיב בסיפיה דקרא אי בגאתם אל המזבח וגו' אלמא לשרת בעינן ה"מ בעזרה אבל בהיכל אפילו אביאה ריקנית מיחייב וי"ל דלעולם לא מיחייב אביאה ריקנית אפי' אהיכל דלשרת אבנואם נמי קאי וכן מוכח בפרק ב' דזבחים (ד' יט:) דאמר אי כתב בנואם ולא כתב בגאתם ה"א אפי' אביאה ריקנית ופריך לשרת כתיב והא דתנן בתמ' כלים (פ"א מ"ט) ההיכל מקודש ממנו שאין נכנס לשם שלא רחון ידים ורגלים ורבי יוסי פליג ואמר דבין האולם ולמזבח שוה לו התם מעלה בעלמא מיהו בתוספתא משמע דאיכא מיתה דתניא בתוספתא דכלים (פ"א) אמר שמעון הלוטע לפני רבי אליעזר אני נכנסתי בין האולם ולמזבח שלא רחון ידים וכו' אמר ליה העבודה אפילו כהן גדול פוגעים את מוחו בגזירין אלא שלא מצאך בעל הפול פי' כמו אין פוגין (שבת דף יב.) אים הר הבית הממונה ובודק ואי ליכא מיתה לא היו פרחי כהונה פוגעים את מוחו כדאמר לעיל (דף פב:) מי איכא מידי דרחמנא פטריה ואנן קטלינן ליה ושמא ההיא פליגא[ט]: **חילול דרבים מחילול דרבים עדיף.** אע"ג דולא יחללו דכתיב בני[ט] טבל בנותר נמי איירי כדמשמע בזבחים שלהי בית שמאי (דף מה: ושם מו.) דתני לוי מניין שאף בפסול זמן הכתוב מדבר תלמוד לומר ולא יחללו את שם קדשי[ט] וגו' בשני חלולים הכתוב מדבר אחד פסול נותר ואחד פסול טומאה מ"מ לא הוה ליף טבל מיניה דזה לא היתה גזירה שוה אלא היקש מיהו לקמן קשה דלא בעי למילף טמא ששימש מנותר משום דלא כתיב ביה חילול דרבים ופריך לומר דאע"ג דמוקמינן ליה נמי בנותר מ"מ עיקרו לאו לנותר אלא דמוקמי ליה נמי בנותר משום דאשכחן בעלמא בני נותר דכתיב ביה חילול כי את קדש ה' חלל (וע"ע תוס' זבחים טו: ד"ה אלא):

פרט

דמחלי עבודה בפ"ב דזבחים (ד' טו:) אפילו הכי ליתנהו במיתה אלא באזהרה ולקמן [ע"כ] מפרש לה: **בעל מום.** כהן בעל מום שעשאו: **רבי אומר במיתה.** לקמן [פד.] מפרש פלוגתייהו: **הזיד במעילה.** נהנה מן הקדש שיש בו מעילה במזיד: **אשר ירימו.** שעתידין לתרום וקאמר דלא יחללום שאסור לאכלם בטבלם: **מתרומה.** שאכלה בטומאה דכתיב ומתו בו כי יחללוהו: **מנוסר.** כי את קדש ה' חלל [שם יט]: **תרומה חולה לארץ וכו'.** סימן הוא. זה תרומה וזה תרומה מעורבת בו. ואין נוהגין בחולה לארץ אבל נותר נוהג במדבר ובשעת היתר הבמות בכל מקום. ויש היתר לאיסורו בהפרשה וזה יש היתר לאיסורו דטבול ומותר בתרומה אבל נותר אין היתר לאיסורו. זה נאמר בו חלול בלשון רבים ולא יחללו וזה בלשון רבים כי יחללוהו אבל נותר לשון יחיד קדש ה' חלל: **פגול ונותר.** אין נוהג לא בטבל ולא בתרומה אלא בקדשים: **שכן פסול אוכלין.** נותר וטבל שניהם פסול המאכל אבל תרומה פסול הגוף הוא דכי יחללוהו בטומאת הגוף כתיב. טבל ונותר אין להם טהרה במקוה אבל טמא בתרומה יש לו טהרה במקוה: **שנאמר ושמרו את משמרתי וגו'.** לכהנים שמאים דבר הכתוב בפרשת אמור אים אים מזרע אהרן: **טהורה אין.** מילתא באפי נפשה היא וקאי אדשמואל דאמר שמא שאכל תרומה טהורה קאמר טהורה דווקא אבל טמאה לאו במיתה אם אכלה בטומאת הגוף:

לימא

מסורת הש"ס

א) זבחים טז:, ב) [תוס' כריתות פ"א ותוספתא זבחים פי"כ], ג) [שבועות יז.], ד) לעיל כב: [תענית יז.] שבועות לו:, ה) זבחים כג.: ו) [לקמן פד. פסחים לג. כריתות כב:], ז) זבחים יח: ע"ש, ח) (חולין קיג.), ט) [חולין קיג: ע"ש], י) נ"א אלעזר, כ) [במדבר יח], יא) [ויקרא כב], יב) [שמות כט:], יג) [וכי' תוס' יומא ה: ד"ה להכיל וכו'], יד) טומאה. רש"ל, טו) [בפ"א: את קדשי],

תורה אור השלם

1. ואתה ובניך אתך תשמרו את כהנתכם לכל דבר המזבח ולמבית לפרכת ועבדתם עבדת מתנה אתן את כהנתכם והזר הקרב יומת: במדבר יח ז
2. קדשים יהיו לאלהיהם ולא יחללו שם אלהיהם כי את אשי יי לחם אלהיהם הם מקריבים והיו קדש: ויקרא כא ו
3. ולא יחללו את קדשי בני ישראל את אשר ירימו ליי: ויקרא כב טו
4. ושמרו את משמרתי ולא ישאו עליו חטא ומתו בו כי יחללוהו אני יי מקדשם: ויקרא כב ט
5. ואכליו עונו ישא כי את קדש יי חלל ונכרתה הנפש ההוא מעמיה: ויקרא יט ח

מוסף רש"י

לא משום זרות. וכל הך עבודות הואיל ויש אחריהן עבודה אין זר חייב עליה מיתה כדאמרינן בפרק בראשונה (יומא כד.) עבודת מתנה ולא עבודת סילוק, עבודה תמה ולא עבודה שיש אחריה עבודה (זבחים קיב:). **ולא משום טומאה.** כגון טמא ששימש, דאזהרת זרות ושימוש בטומאה מחד קרא נפקא מיתיבו ולא יחללו, מאי דמחייב אזרות מחייב אטומאה טומאה (שם). **ולא משום מחוסר בגדים.** דאינהו נמי כזר, בזמן שאין בגדיהן עליהם אין כהונתם עליהם והוו להו זרים (שם). **ולא משום רחוץ ידים ורגלים.** גמר מוקה מוקה ממחוסר בגדים התם לענין אחולי עבודה, ולענין מיתה נמי אתן גמרינן לה מהתם (שם). **ואלו שבמיתה.** בידי שמים (תענית יז. שבועות יז.) **טמא ששימש.** כהן טמא ששימש בעזרה (שם). **הזיד במעילה.** בהנאת קדש שגנבה מעילה (פסחים לג.). **בעתידים לתרום.** דהיינו טבל, דכתיב ירימו, דבר העתיד (זבחים יא.). **ומתו בו כי יחללוהו.** באוכלו תרומה בטומאת גופו כתיב, דהא לעיל מיניה כתיב אים אים מזרע וגו' (חולין קיג:).

עין משפט נר מצוה

סט א מי' פ"ט מהל' כלי המקדש הל"ה:
ע ב ג ד מי' שם הל"י ועי' בכ"מ:
עא ה מי' פ"י מהלכות מאכלות אסורות הלכה יט:
עב ו מי' פ"ז מהלכות תרומות הל"ח סמג לאוין רכז:
עג ז מי' שם פ"י הל"ד ופ"ו הל"ו טוש"ע י"ד ס' שלא סעי' ען:
עד ח מי' פ"ט מהלכות כלי המקדש הל"ח:
עה ט מי' שם פ"ד הל"ח סמג לאוין סו:
עו י מי' שם הלכה ד:
עז כ מי' פ"י מהלכות כלי מקדש הלכה ל סמג עשין קנט.
עח ל עי' בכ"מ בפ"ד מהלכות כלי המקדש הלכה ד וס"ע סמג לאוין שם:
עט מ מי' שם פ"ה הלכה ח סמג עשין קנה:
פ נ מי' שם פ"ח הל"ח סמג לאוין ס:
פא ס מי' שם הלכה ח סמג לאוין עג:
פב ע מי' שם פ"ו הלכה ח:
פג פ מי' שם פ"ב הלכה ח סמג לאוין שג:
פד צ מי' שם פ"ה הלכה יז סמג לאוין שט:
פה ק מי' שם פ"ו הל"ב סמג לאוין שז:
פו ר מי' פ"ח מהלכות מעילה הלכה ג סמג עשין רי לאוין שמב:
פז ש מי' פ"ז מהלכות תרומות הלכה ח סמג לאוין רמז: